

Mediegrafikeren

Mediegrafikk er et fag i utvikling. Nye programverktøy stimulerer til nyskaping, og bedriftene trenger kompetente medarbeidere som kan utnytte mulighetene. Hva er status for lærlingene i mediegrafikk?

Av Rolf Wesenberg, w/ Opplæringscenteret for visuell kommunikasjon

Medium betyr noen eller noe som formidler et budskap. Grafiker er betegnelsen på en bildekunstner som bruker en trykkplate for å lage et bilde, f. eks tresnitt (høytrykk), kobberstikk (dytrykk) eller litografi (flattrykk). Ut fra dette kan vi i dagens moderne samfunn definere en mediegrafiker som en bildeformidler i videste forstand, dvs. at bildebegrepet dekker alle former for visuell kommunikasjon, fra de enkleste skrifttegn i et typografisk uttrykk til avanserte bildeanimasjoner.

De fleste kjenner Adobes Creative Suite (CS 2) som inneholder ulike verktøy for grafisk design og produksjon. I oktober var jeg på et Adobe-seminar hvor multimediepakken Adobe Production Studio ble demonstrert. Denne programpakken inneholder AfterEffects, PremierPro, Encore DVD og Audition. Disse inneholder verktøy for å lage animasjoner (animere = bevelegiggjøre), for å klippe og redigere film, for å mikse, redigere og legge på lyd samt strukturere og lage menyer for publisering på DVD. Disse og andre avanserte programverktøy, som bl.a. webpakken Adobe Studio 8, viser oss hva som er mulig å få til i dag og peker inn i fremtidens medieutvikling.

Klaus Æ. Mogensen fra Københavns Institutt for Fremtidsstudier uttaler i InPublish 5-2006 fra et tenkt Grafisk anno 2021 at «Derfor, ettersom gammelmodig grafisk design nå er for amatører, har grafiske designere nå funnet nye jobber, spesielt innen levende grafikk.» Et eksempel som ble vist på Adobe-seminaret var utforming av tekstanimasjoner, dvs. bevelegiggjøring av tekst slik at den for eksempel kan eksplodere i stjerner, bevege seg i rommet, gjøres om

til bevegelige figurer o.l. Er dette typografi? En klassisk skolert typograf vil kanskje si at dette bare er eksperimentering og lek med tegn og bokstaver. Men begynte ikke klassisk typografi også på denne måten i Gutenbergs tid – som en eksperimentering med skrifttegn som etter hvert utviklet seg til klassisk typografi? Det synes i alle fall klart at programutviklerne stimulerer til nyskaping og utvikling av nye effekter og virkemidler for visuell kommunikasjon. Bedriftene trenger medarbeidere med kompetanse til å utnytte disse nye verktøyene for kreativ utforming og effektiv produksjon av medieprodukter ut fra bedriftenes tjenester og kundenes behov.

Vi har nå fire års erfaring med utdanning av lærlinger til mediegrafikersvenner på Østlandet og kan oppsummere følgende:

- Bedriftene er svært godt fornøyd med lærlingene som kommer fra medier og kommunikasjon – noen skryter uhemmet av deres læreevne og allsidighet!
- En av våre tidligere mediegrafikerlærlinger fikk svenneprøve medaljen i år, dette er den høyeste utmerkelsen en svenneprøvekandidat uansett fag kan oppnå!
- Antallet læreplaner er på vei oppover igjen selv om det fortsatt er slik at det store flertallet av bedriftene i bransjen ikke tar inn lærlinger.
- De nye læreplanene har gitt oss muligheter til fagopplæring i områder som elektronisk publisering, film, video, TV og lyd. Denne muligheten har vi på Opplæringscenteret grepet fatt i etter beste evne og vi har gått opp noen nye veier. Men det er fortsatt slik at de fleste av våre lærlinger (42 av 48) i hovedsak jobber med tradisjonelle, trykte medier.

– en allsidig fagutøver i visuell kommunikasjon!

Status for lærlinger i de nye mediene

Webdesign og elektronisk publisering: Dette området har allerede en 10-årig historie fra den gang faget het førtrykk. Den første svenneprøven ble avlagt i 1998. Våre medlemsbedrifter i dette området er Mediehuset Gan, INN, og Apt. Arbeidsoppgavene består bl.a. i å designe nettsider, lage bannerannonser (både statiske og med bevegelige effekter) og utvikle dynamiske sider med god funksjonalitet og brukervennlighet. Vi har i dag tre lærlinger som jobber med dette som sitt hovedområde og det har ligget omtrent på dette antallet siden 1996.

Film- og videoproduksjon: I 2002 fikk vi vår første lærling hos filmbedriften Snøball Film. Bedriften er svært fornøyd med lærlingordningen og har fortsatt å ta inn lærlinger. Den tredje begynte nå i høst. Det var en utfordring å anvende læreplanen i dette området som består både av filmopptak, digitalisering (skanning), klipping, korrigerings og redigering med publisering på elektroniske medier. Vi ble enige om at, på samme måte som den tradisjonelle mediegrafikeren i hovedsak jobber med mottatte bilde- og tekstfiler, vil mediegrafikeren i film i hovedsak jobbe med mottatt opptaksmateriale som skal digitaliseres, redigeres, korrigeres, tekstes og publiseres på film, TV, DVD eller på nett. I tillegg har filmfagene oppgaver som produksjonsassistenter på opptak, utforming av DVD-cover, redigering av DVD-er og oppdatering/utvikling av nettsider. I tillegg til Snøball Film har vi nå vår andre lærling i filmproduksjonsselskapet 4 1/2. På sin nettside omtaler de lærlingen Martin Myhre på følgende måte: «Martin is the youngest one at 4 1/2. He is the man who does everything, and knows how to do everything.» I høst fikk vi i tillegg en lærling i bedriften HocusFocus AS som utfører etterarbeid av film. Alle filmfagene har bestått svenneprøven, to av dem med resultatet bestått meget godt (nettsider til bedriftene finnes på www.opplæringscenteret.no).

TV-produksjon: I dette medieområdet har det vært vanskelig å opprette læreplaner. Vi har gått noen runder med de største TV-selskapene, bl.a. NRK, uten resultat. Vi håpet på et lite gjennombrudd da TV-Romerike tok inn en lærling i 2004, men det har foreløpig blitt med denne ene. Lærlingen i TV-Romerike, som tok svenneprøven i høst, hadde bl.a. arbeidsoppgaver som produksjonsassistent, som videojournalist med opptak og intervju, som redigerer, som programleder og som nyhetsanker. Flere av disse oppgavene er det tradisjonelt journalistene som utfører, men vi erfarte at lærlingen oppnådde en kompetanse som gjorde han til en allsidig medarbeider for TV-Romerike.

Utfordringer og tendenser

- Automatiserte produksjonsprosesser og mer brukervennlige programverktøy gjør det enklere for bransjens kunder å kutte ut fordyrende produksjonsledd.
- Mediegrafikerens spisskompetanse er, og vil i økende grad være å kunne håndtere mange programverktøy i samspill på en kreativ, rasjonell og produktiv måte.
- Flere mediegrafikere søker høyere utdanning etter fagutdanningen.
- De ulike arbeidsområdene medfører ulik og spesialisert sluttkompetanse.
- Arbeidsområder smelter sammen som f. eks papiravis – nettavis, redigerer – ombreker, førtrykk – digitaltrykk, film – web, stillbilder – bevegelige bilder, fotograf – journalist.
- Fortsatt er det slik at bare et fåtall av bedriftene i grafisk og mediebransjen tar inn lærlinger.
- Spilldesign kan bli aktuelt arbeidsområde for en mediegrafiker.